

Strach z neznáma či ze známa?

Intelligence je mnohahacetový koncept a nikdo vlastně přesně neví, co se tím myslí. Nepřesnější definice je, že IQ je to, co se měří inteligenčními testy. Dlužno dodat, že každý test asi měří něco malinko jiného. Dnes je tento koncept čím dál víc nahrazován posuzováním tzv. kognitivních funkcí, což lépe vystihuje onu rozmanitost (percepce, pozornost, učení a paměť, exekutivní funkce, rychlost zpracování údajů), ale ani zde se přesně neví, co všechno k nim patří, je to věc dohody. Už tento hrubý výčet naznačuje, že v něm chybí prakticky všechno, co definuje hodnotu a charakter člověka. Není tedy divu, že intelligence ani vzdělání nejsou dostačující podmínkou toho, čemu říkáme krásná povaha, ba ani spolehlivosti, soustavnosti, politické prozíravosti, intuice, počestnosti, píle, trpělivosti, tolerance a mnoha dalších vlastností. Tím je dáno, že v každé inteligenční, společenské i politické vrstvě najdeme asi stejnou proporcii moudrých lidí a bezcharakterních padouchů. Dokonce se zdá, že vysoká intelligence bývá k různým ideologiím značně náchylná a možnosti a dopady zla ještě násobí, takže v určitých momentech dějin nadělá víc škod než užitku. Mnozí velcí duchové vědy a umění byli přitahováni tu nacismem, tu komunismem, tu podléhají absurdní politické naivitě.

Navzdory tomu se zdá, že nedostatečná rozlišovací schopnost při nižším IQ, jež vede k černobílému zploštění reality na „dobré“ a „zlé“ elementy a k neschopnosti chápat ironii a humor (což je tzv. sociální kognice) vskutku kontaminuje morálku v tom smyslu, že čemu nerozumím, to považuji za špatné, případně nesmyslné. Z tohoto myšlenkového zázemí čerpali komunističtí ideologové padesátých let minulého století své odmítavé postoje ke genetice nebo kybernetice. Tudy možná vede cesta k pochopení toho, co se nyní diskutuje v souvislosti s migranty v Evropě: nepřímé úměry mezi odmítáním cizí kultury a vlastní zkušeností s ní. Protimaďarský nacionalismus na Slovensku prý stoupá od jihu k severu, tzn. nejsilnější je v oblastech, kde nějakého Maďara sotva kdy viděli. Podobné vysvětlení se nabízí při hodnocení různých gradientů antiislamismu v Evropě. Zdá se však, že zde je situace složitější a může vést ke zdánlivým paradoxům spojenectví kdys velice nesourodých názorových skupin. Ostražitý postoj k islámu může být totiž důsledkem jak neznalosti islámské kultury, tak naopak důsledkem její znalosti a autentické zkušenosti. Tím se klasické škatulkování komplikuje a příběh se zamotává. Někdo před islámem varuje proto, že ho nezná, někdo naopak právě proto, že ho zná. Proto jsou výsledné gradienty postojů evropského obyvatelstva k muslimům tak nesrozumitelné a proto také jsme svědky varovných snah významných médií zamlčovat pravdu. Oficiální zdroje a státem do značné míry kontrolovaná média si dobrovolně nasazují náhubek ve snaze neprovokovat a nestupňovat oboustrannou nevraživost, jež by ve svých důsledcích mohla eskalovat v radikalizaci širokých muslimských vrstev, jakož i Evropy. Nedomyšlejší přitom však, že neinformovanost a ignorance jsou ještě větším podhoubím fanatismu než nepřijemná pravda.

(Za podnět děkuji Mgr. et Mgr. Janu Reichstätterovi)